

τέρων χρόνων, βουλγαροφώνων ὄλων ἀγροτῶν, μεσόγειον, κείμενον νοτίως καὶ παρὰ τὴν λίμνην Δέρκος, πρὸς Α. τοῦ Λαζάρκοι, ἐπὶ κοιλάδος χειμάρρου. Τὸ ὄνομά του σημαίνει «τρελλὸ δελφίνι» ἢ τρελλὸς Ἰωνᾶς, ὄνομα ποῦ ἔχουν καὶ οἱ τοῦρκοι· οἱ τρελλοὶ θεωροῦνται ἐπίμονοι καὶ τολμηροί· εἰς ἓνα τοιοῦτον διακριθέντα ὀφείλεται ἡ ὀνομασία του.

Πρὸ 50—60 ἐτῶν ἦτο τσιφλίκι τουρκικόν, ἵσως καλλιεργούμενον ἀπὸ βουλγαρόφωνας Μακεδόνας, ποῦ τοὺς εἶχαν ἐγκαταστήσει οἱ τσιφλικοὶ, διὰ τὰ ἔχουν καλὰ ἐργατικά χέρια.

Τὸ 1884 εἶχεν 60 οἰκογενεῖας ὀρθοδόξων καὶ ναὸν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Τὸ σχολεῖον του ἦτο ἐγκατεστημένον εἰς εὐρύχωρον καὶ ὠραῖον οἰκοδόμημα, κτισθὲν τὸ 1876 ἀπὸ τὸν ἐντόπιον Ἰωάννην Τσιπανλὴν· ἦτο μικτόν· οἱ μαθηταί, περὶ τοὺς 50, εἶχον δύο διδασκάλους, διδάσκοντας τὰ ἑλληνικά, ἀντὶ 50 λ. Τ. ἐτησίως· τὸ ποσὸν εἰσεπράττετο ἀπὸ τὸ κοινοτικὸν πανδοχεῖον.

Οἱ Ντελγιουνουζλήδες, ὅλοι σχεδὸν γεωργοί, κατέφυγον ὡς πρόσφυγες εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

32—Ντόμουλ δερέ· χεῖμαρρος ἀγιοαζοίων· παλαιότερα ἴσως ἀπὸ Γκιουμουζ δερέ· ἀλλ' ὅπως λέγει ὁ Καλέμης, μάλλον «Κουμλου δερέ» ἀπὸ τὴν ἄμμον, ποῦ ἔχει αὐτὸ καὶ τὰ περὶ τοῦ. Εἰς τὰ ὑγιεινὰ ἀμμόλουτρά του πολλοὶ κατ' Αὐγουστον ὑπεβάλλοντο ἐπὶ δέκα τοῦλάχιστον ἡμέρας ἕως τὸν λαιμόν, θεραπεύοντες τοὺς ρευματισμούς των, ὅπως ἀναφέρει καὶ ὁ Βυζάντιος εἰς τὴν «Κλίν» του.

Τὸ χωρίον εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βελιγραδίου—Μπουγιούκ δερέ, ΒΔ τοῦ τελευταίου, ὀλίγον ἀπέχον τοῦ Εὐξείνου, ὅπως καὶ τοῦ Βοσπόρου, ὅπου χύνεται ὁ ὁμώνυμος χεῖμαρρος. Εἰς τὸ στόμιον αὐτοῦ εἶναι ὁ Λιμὴν τῶν Γυναικῶν¹⁾ τοῦ Διονυσίου Βυζαντίου, ταυτιζόμενος μὲ τὸν Λιμένα τῶν Γερόντων τοῦ Πλινίου.

Περὶ τὸ 1884 εἶχεν 80 οἰκογενεῖας ὀρθοδόξων, καρβουναραίων ὄλων καὶ ναὸν τοῦ ἁγ. Γεωργίου, διὰ τὸν ὁποῖον ἡ κοινότης ἐξέδωκε «ἀντικαταστατικὸν» νόμισμα χάρτινον ἢ «παράδες τῆς ἐκκλησίας», τὸ 1877. Εἰς ἀπόστασιν 36' τῆς ὥρας ἀπὸ τοῦ χωρίου, εἰς σκιερὰν κοιλάδα εὐρέθησαν θεμέλια ἀρχαίας ἐκκλησίας καὶ ἀγίασμα ὑπὸ τὸ δάπεδον. Ἡ θέσις ἀνε-

1) Κατὰ τὸν Στέφ. Βυζάντιον τὸ ὄνομά του ὁ λιμὴν ἔλαβεν ἐκ τοῦ ἐξῆς: Φιδάλεια, ἡ σύζυγος τοῦ Βύζα, ἐν ἀπουσίᾳ του, τεθεῖσα ἐπὶ κεφαλῇ μικροῦ σιγα- τοῦ γυναικῶν, ἐνίκησεν ἐδῶ τοὺς Σκύθας ἢ τὸν ἀδελφόν του, ποῦ ἤθελε νὰ ἐκθρο- νίσῃ τὸν ἄνδρα της. Ἐφ' ὃ ἐτιμήθη μὲ ἀγαλμα καὶ ὁ λιμὴν πῆρε τὸ ὄνομα.

Λιμὴν Δερκοῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Πενν:
7. 27. 1940
p. 144-145
(37-38)

σκάφη υποδείξει ἐντοπίου γέροντος, τὸ 1854, καὶ εὐρέθησαν διάφορα ἐκκλησιαστικά ἀντικείμενα, μαρτυροῦντα ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρχε τὸ Παλαιχώρι, ὅπως ἀνέφερον οἱ κάτοικοι, ἐγκαταλειφθὲν τίς οἶδε διὰ ποίους λόγους. Παρὰ τὸ ἀγίασμα ἐτέλουν ἔκτοτε πανήγυριν τὴν 23 Αὐγούστου.

Τὸ σχολεῖον του ἐστεγάζετο εἰς οἶκημα ἰδιαιτέρον εἶχε 50 μαθητὰς ὑπὸ τὸν ἱεροψάλτην, ἀντὶ λ. Τ. 30 ἐτησίως· τὸ ποσὸν προήρχετο ἀπὸ τὰ ἐνοίκια κοινοτικῶν κτημάτων καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου.

Οἱ Ντομουζδερελιώτες τὸ 1914—15, συμποσούμενοι εἰς 606 ἔξετοπίσθησαν, ἐγκατασταθέντες εἰς τὴν Τσαντιὴ τῆς Σηλυβρίας ἐπανῆλθον εἰς τὸ χωρίον των καὶ τὴν ἀνακωχὴν τοῦ μεγάλου πολέμου, 1918—19. Μὲ τὴν ὑποχρεωτικὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν, ἐξεπατρίσθησαν ὁριστικά εἰς τὴν Ἑλλάδα, συνοικίσαντες παρὰ τὴν Μανωλάδα τῆς ἐπαρχίας Ἡλείας τὴν Νέαν Μανωλάδα, μὲ 647 κατοίκους.

Νύμφαι

33.—Νύμφαι ἢ Νύμφες· Χριστιανισμὸν ΒΑ τοῦ Μικροῦ Τσεκμετῆ καὶ Ν. τοῦ Ἀη. Παῖ, γνωστὸν κατὰ τὸν 17 αἰ. ὁπότε κατὰ τὴν ἐκδρομὴν των οἱ Οὐνοὶ καὶ Σλαῦοι, τὸ 1690, ἐξηνδραποδίσαν τοὺς κατοίκους του. Ἐσώζε λείψανα βυζαντινοῦ ναοῦ καὶ ἐνεπίγραφα μάρμαρα (Μ. Γεδεών, Θρακῶα Κέντρα) μέχρι τῶν βαλκανικῶν πολέμων, ἀπὸ τὰ ὅποια ἐπιστεύετο ὅτι εἶχε ναὸν τοῦ ἁγ. Γεωργίου, κτιτόρισα τοῦ ὁποίου ἦτο κάποια Μαρία, ἵσως μετὰ τὸν 17 αἰῶνα ἠύσασα, ὡς λέγει ὁ κ. Γεδεών. Ὁ ἴδιος ἀναγράφει «ναὸν Χρησίνης μάρτυρος ἐν Νύμφαις ταῖς Μεγάλαις» κατὰ τὸν Συναξαριστὴν· ὁ τελευταῖος τὰς μεγαλοποιεῖ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ γύρω μικρὰ χωρία ἢ καὶ διότι αὐταὶ ἦσαν πράγματι μεγάλα χωρία. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν δὲ τοῦ διαπρεποῦς νομικοῦ κ. Ἀγγ. Στ. Ἰωαννίδου εἰς τὸ χωρίον, μέχρι τοῦ 1920, ἐσώζετο ἐπιτύμβιον τοῦ 15 αἰῶνος, καλῆς τέχνης, εἰκονίζον βόας ἀροτριῶντας εἰς τριπλὴν κατὰ μέτωπον σειράν, μαρτυροῦν ὅτι ὁ ὑπὸ τὴν πλάκα κοιμηθεὶς χριστιανὸς ἦτο γεωργός.

Ἦτο εὐάερος καὶ εὐχάριστος θερινὴ διαμονή, εἰς τὴν ὁποίαν παρεθέριζον οἰκογένειαι ἀπὸ τὰ Ψωμαθεῖα καὶ τὸ Ἑπταπύργιον. Τὸ 1870 εἶχεν 25 σπίτια (Γεδεών) μονίμων κατοίκων, πρὸς ὀλιγόστειυσαν ἀπὸ τὸ ἐπόμενον ἔτος, διότι πολλοὶ Νυφιῶτες, ἐπαγγελματίαι, χάριν τῆς σιδηροδρομικῆς συγκοινωνίας, ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸν Ἀγ. Στέφανον καὶ τὸ Μαροχώρι.

Τὸ 1877 ἡ κοινότης ἐξέδωκε χάριτινον «ἀντικαταστατικὸν» νόμισμα ἢ «παράδες τῆς ἐκκλησίας» διὰ τὸν ναὸν τῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτό-